

Nr. 2

25. Årgang

Maj 2010

Endelig mulighed for en strandtur igen!

I dette blad

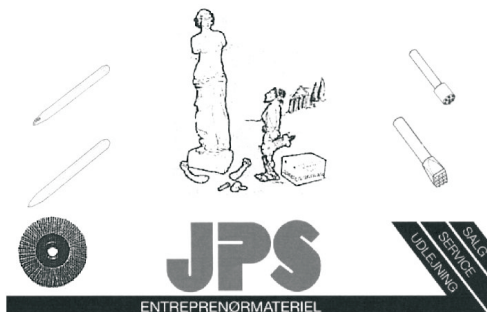
Sommerens og efterårets program	s. 4
Generalforsamling	s. 9
Referater	s. 14
Strandsten og fossiler	s. 20

Indhold

	<i>Side</i>
Formanden har ordet	3
Stenhugning	4
Grillaften	4
Aktivitetssdag på Strandfogedgården	5
Tur til Jellingestenene og Trelde Næs	6
Per Smed i Folkeuniversitetet	7
Geologiens Dage	8
Generalforsamling	9
Tur til Næsby Dale	14
Fotoworkshop	15
Folkeuniversitetet	16
Forskningens Døgn	17
Tur til Sydengland	18
Præparationsdag	19
Grå porfyrit	20
Phykosoma	21
Status vedr. klublokaler	22
Bestyrelsen	23
Billedsiden	24

STENHUGGERVÆRKTØJ

Vandværksvej 25 - 9800 Hjørring - tlf. 98928366 - 98928382

Formanden har ordet

Med en så lang og kold vinter, som vi har haft i år, kan det godt være lidt svært at være sten- og fossilsamler. Vores første tur i år, turen til Mogenstrup, måtte da også først udsættes og senere aflyses. Den næste tur, strandtur til Nørholm Enge i forbindelse med generalforsamlingen, var heller ikke problemfri, da der stadig var masser af sne og isskrninger. Vi fandt vel en enkelt sten eller to, men vi fik trods alt lidt motion og frisk luft, så det var da fremskridt. Langt bedre gik det på den seneste tur til Næsby Dale. Der var stadig lidt koldt og blæsen-

de, men trods alt tørvejr og ikke mindst bar jord med masser af sten, så endelig fik vi taget ordentlig hul på sæsonen.

En del af vore medlemmer har været med Vestjysk Stenklub i England i påskeugen, en rigtig dejlig tur med masser af fine fund og oplevelser, men heller ikke i England var det blevet forår. Jorden var godt nok bar, men det var ret koldt og vi fik da også en del regn- og haglbyger.

Når dette blad kommer ud, er rygsækken sikkert allerede pakket, og vi er klar til en hel uge på Bornholm. 26 af vore medlemmer har valgt at tage med på denne tur. Det er rigtig flot, og jeg glæder mig meget til at komme på tur sammen med jer. Vi har anstrengt os meget på at lave et godt og varieret program, så der er noget for alle.

Til sidst vil jeg ønske jer alle en rigtig god og ”stenrig” sommer.

Tommy

Stenklubbens stensav og slibemaskine

Du kan låne klubbens maskiner i perioder på 2 uger ad gangen.
 Du skal betale forbrugsmaterialer samt hente og bringe maskinerne.
 Slibebånd (korn 400 og 600) koster 20 kr. Pr. Stk.
 Hvis du er interesseret, kan du kontakte Poul Erik Friis, tlf. 98963431

Kommende aktiviteter

Stenhugningsweekender

Vi fortsætter med at afholde workshops med stenhugning. Der har vist sig en ret stor interesse for denne aktivitet, og det vil vi gerne bidrage til at holde ved lige.

Som sædvanligt mødes vi lørdag morgen kl. 09.00 hos Joan og Poul Erik på Ugiltvej 758. Her kan vi nemlig uden at genere nogen nabo få lov at larme lige så meget, vi lyster. Vi starter med morgenkaffe og rundstykker. Torben kommer også som sædvanligt og instruerer.

Vi holder kaffen varm efter behov, men medbring madpakke. Der er mulighed for at købe øl og vand. Du arbejder så længe, du har lyst. Søndag morgen går vi igen i gang kl. 09.00 og starter med morgenkaffe og rundstykker.

Medbring værktøj, sikkerhedsbriller, støvmaske og arbejdstøj. Har du ikke erfaring med stenhugning, er du alligevel meget velkommen. Foreningen har lidt værktøj til udlån for nye deltagere, du får hermed en mulighed for at prøve, om stenhugning er noget for dig, inden du begynder at investere i eget værktøj. Vi har lavet en smule om på betalingsbetingelserne. Medlemmer af foreningen betaler kr. 200,- og ikke-medlemmer betaler kr. 250,-. Beløbet dækker betaling til instruktør, strøm, kaffe, rundstykker og slid på udlånt værktøj.

Tid: Lørdag-søndag den 12.-13. juni 2010

Sted: Ugiltvej 758, Lørslev

Tilmelding: Senest tirsdag den 1. juni

Tid: Lørdag-søndag d. 28.-29. august 2010

Sted: Ugiltvej 758, Lørslev

Tilmelding: Senest søndag den 15. august

Poul Erik

Sommerarrangement på Mølholmsvej: Grill og Bornholm

En af de måder, vi også kan udnytte vore klublokaler på, er at arrangere en decideret sommeraktivitet. Så det gør vi! Ved den første inspektion af stedet spottede vi nemlig straks det lille udendørs areal med græs og den kæmpestore grill for enden af bygningen.

Derfor vil vi have grill-hygge i den lune sommeraften (selvfølgelig!). Hver deltager stiller med kød og drikkevarer til eget brug, mens bestyrelsen sørger for tilbehøret (brød, salat m.m.) – og selvfølgelig har vi fyret op under grillen.

Samme aften vil vi fortælle om Bornholmerturen og følge op på den. Der vil blive vist et passende antal billeder, fortalt om geologiske oplevelser og leveret nye skrøner til klubbens historie. De deltagere, der var med på turen, bedes medbringe nogle af deres fund til fremlæggelse for hele forsamlingen. Hvis der er tvivl om nogle af sten-, mineral- eller fossilfundene, skal I også tage dem med, således at vi kan hjælpe hinanden med bestemmelsen – og udsætte dem for vores udelte beundring.

Altså:

Tid: Lørdag den 19. juni kl. 17.00

Sted: Mølholmsvej 32

Medbring: Grillkød og drikkevarer til eget forbrug, og – hvis du var med på Bornholmerturen – billeder og fund, du gerne vil vise eller have bestemt.

Tag en lun trøje med, til når det lune går af aftenen. (Måske vil nogle slutte aftenen af med et lille smut ned til vandet, som jo ligger meget tæt på).

Susanne

Aktivitetsdag på Strandfogedgården

Vendsyssel Stenklub afholder igen i år en aktivitetsdag i Rubjerg. Strandfogedgården i Rubjerg er en del af Vendsyssel Historiske Museum. Der vil være muligheder for både børn og voksne for at se på og arbejde med sten. Der vil være forskellige små udstillinger, bl.a. ledeblokke og fossiler. Der vil også være demonstration af stenhugning og arbejde i fedtsten. Desuden vil der være salg af fossiler og ledeblokke

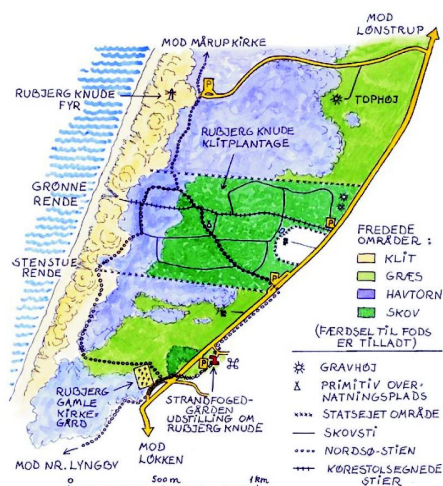
Man kan medbringe sine egne sten og fossiler og så prøve at bestemme dem med hjælp fra stenklubbens medlemmer. Især for børn vil der være mulighed for at slibe en sten.

Tag kaffen med, og nyd den i den skønne natur i området.

Mødested: Strandfogedgården,
Langelinje 2, Rubjerg

Tid: Lørdag den 10. juli kl. 11-17

Arrangør: Vendsyssel Stenklub og
Vendsyssel Historiske
Museum

Tur til Jellingestenene og Trelde Næs

Runesten er jo også en slags sten, og selv om det falder lidt uden for det, som Vendsyssel Stenklub plejer at tilbyde sine medlemmer, har vi valgt at kombinere en mere traditionel ekskursion til Trelde Næs med et besøg på det nye flotte museum i Jelling: «Kongernes Jelling», hvor hovedattraktionen selvfølgelig er de to Jellingesten.

Den permanente udstilling i Kongernes Jelling følger monumenternes historie fra deres opførelse for mere end 1000 år siden og helt frem til i dag.

De to runesten står naturligt nok centralt i udstillingen som kilder til 900-årenes historie, rigets samling, kristendommens indførelse og kongemagtens tidlige år.

For at få mest muligt ud af besøget har vi bestilt en rundvisning, og der må påregnes en mindre udgift hertil.

Efter besøget i Jelling kører vi østover mod Fredericia, nærmere bestemt til Trelde Næs. Her vil vi finde en vej ned til stranden med den såkaldte plastiske ler, der er fra

Eocæn-tiden. Leret er lidt yngre end moleret og på alder med det engelske Londonler, som det ligner meget, også hvad angår fossiler. Det plastiske ler er ligesom det sidstnævnte aflejret i Nordsøbassinet. I leret er der fundet mange fossiler, også danekræ. Fundene er dels løsfund og dels fund i lerjernstenskongrektioner. Også pyritkongrektioner og pyritfossiler er der mange af. De er ikke altid lige stabile. Af gode fund kan nævnes hjåttænder, og fiskehvirvler. Så er der alle de sjældnere ting som havbånekebidere, søknålere og andre krebsdyr, f.eks. krabber, fiskehoveder, dele af sværdfisk, makrelfisk og slangemakrel, samt fugle. Så er der den flotte silkespat, lerjernstenskongrektioner med mangan-belågning, samt ledeblokke - især fra det baltiske område.

Husk: Tøj til årstiden og gummistøvler. Noget at samle i, evt. fossilhammer, skruetrækker eller pincet. Mad og drikke.

Tid: Lørdag den 21. august kl. 10.00 (Rundvisningen starter kl. 10)

Sted: Foyeren inde i Kongernes Jelling, Gormsgade 23, 7300 Jelling (regn med i hvert fald 2 timers kørsel fra Aalborg)

Turledere: Sven Madsen og Tage Burholt

Foto: Mogens Schou

Mød ledeblokmesteren

I samarbejde med Folkeuniversitetet er det lykkedes Stenklubben at få arrangeret et weekendkursus med landets største ledeblokkapacitet, Per Smed.

Om lørdagen vil han fortælle om de nyeste tiltag inden for ledeblokkforskningen. Dernæst vil han demonstrere ledebloktyper i den store udendørs stensamling ved Aalborg Seminarium samt hjælpe med bestemmelse af deltagernes medbragte sten.

Om søndagen tager vi på ekskursion til Ulbjerg Klint, som Per Smed har særlig godt kendskab til, og hvor han har samlet en del af de blokke, der er afbilledet i bogen ”Sten i det danske landskab”.

Tid: Lørdag den 11. og søndag den 12. september 2010

Sted: Strandvejen 12-14, Plan 2. Lokale 309

Kørsel til Aalborg Seminarium og Ulbjerg Klint foregår i private biler. Kørselsudgifterne afregnes med bilens ejer og indgår ikke i kursusafgiften, som endnu ikke er fastlagt.

Efter sommerferien kan man læse mere i Folkeuniversitetets katalog eller på hjemmesiden www.fuaalborg.dk

Sæt allerede nu kryds i kalenderen:

Lørdag den 9. oktober: Tur til Helnæs

Lørdag den 30. oktober: Rørdal

nærmere om disse arrangementer i septemбернаummeret af Stendyngen.

Tilbehør til slibning

Vi har slibemaskiner, tromler, vibratorer og stensave.

Vi har slibepulver, rå sten, sten i skiver og rå rav.

Vi har indfatninger - både forsøvede og sterlingsølv.

Vi har arbejdende værksted og ravmuseum med fossiler.

Vi sender gerne katalog over maskiner og tilbehør.

Ravsliberen

Frants Kristensen

Algade 12a

9300 Sæby - tlf. 98 44 55 27

Geologiens Dage 2010

Danmarks forunderlige undergrund og levende landskaber er i fokus, når Geologiens Dage afholdes for 9. gang den 25. og 26. september 2010. Der vil blive afholdt både ture, foredrag, aktiviteter, udstillinger og åbent hus-tilbud ligesom tidligere år.

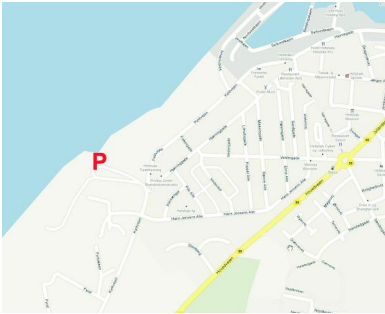
Hold øje med http://www.skovognatur.dk/Ud/NetopNu/Geologiens_dage/, som opdateres i takt med, at programmet sammensættes. Temaet for Geologiens Dage 2010 er «Danmarks Naturkanon»

I forbindelse med Geologiens Dage 2010 har Vendsyssel Stenklub planlagt to arrangementer:

Stenene på stranden ved Hirtshals Klint

Klinten ved Hirtshals rummer en mangfoldighed af sten. Granitter, sandsten, gnejser og porfyrer findes i selskab med kalksten og flint.

Hvor kommer de fra? Hvordan er de dannet? Hvordan lærer vi dem at kende?

Børnevenlig tur, som ikke er egnet for gangbesværede.

Medbring gummistøvler, madpakke og drikkevarer, solid hammer og evt. en lup.

Tidspunkt: Lørdag den 25. september
kl. 10.00-14.00

Mødested: Parkeringspladsen nord for
Hirtshals Camping

Turleder: Henrik Arildskov

Tur til Klim Bjerg

På Geologiens 2. dag går turen til kalkgraven ved Klim Bjerg. Kalkgraven, der ikke længere er aktiv, kan henføres til den geologiske periode Danien. I den fossilrige bryozokalk kan der især findes en masse småfossiler som søpindsvinepigge fra det regulære søpindsvin *Tylocidaris abildgaardii*, søljljestilke, randplader fra søstjerner, brakiopoder som *Crania*, samt enkelte hjattænder. Der er også fundet større ting som østers, større brakiopoder, søpindsvinet *Phymosoma*, samt et danekræ: et irregulært søpindsvin med hjerteform.

Husk: tøj til årstiden og solidt fodtøj, noget til at samle i, evt. en fossilhammer, skruetrækker eller pincet, mad og drikke.

Tid: Søndag den 26. september kl. 10.00

Sted: P-pladsen umiddelbart vest for kalkgraven

Turleder: Tage Burholt

Referat fra Generalforsamling

Formandens beretning

Jeg vil starte med at byde velkommen til den årlige generalforsamling – for første gang i nye lokaler.

Jeg synes, det har været et anderledes år i Stenklubben, ikke mindst i kraft af de nye lokaler, som har givet anledning til nye aktiviteter. Her tænker jeg især på, at den altid meget aktive strandstengruppe har afholdt en række arrangementer, hvor jeg tror, de har åbnet øjnene for endnu flere, hvad sten og geologi angår. Vi kan kun sige et stort tak til disse ildsjæle – I ved jo nok, hvem det er.

Og som noget nyt har vi startet op på en række fotoworkshops. Nu må vi se, hvad det ender ud i.

Lokalerne har også vist sig velegnede til præparationsworkshoppen, som vi har planer om at udvide til nogle flere gange om året.

Så alt i alt ser det ud til, at de nye lokaler har sat lidt skub i aktiviteterne.

Når nu vi er ved de nye lokaler, kan der jo nok blive brug for nogle fingernemme medlemmer, da vi har fået bevilget lidt penge til bl.a. til et nyt køkken. Frivillige kan evt. melde sig til Susanne, der indtil nu har trukket det store læs, hvad de nye lokaler angår – tak for det!

Aktiviteter, vi har afholdt siden sidste generalforsamling:

- Vi har gennemført 7 ekskursioner til forskellige lokaliteter
- Der er afholdt et passende antal bestyrelsesmøder
- Der er afholdt et antal møder i strandstengrupperne
- Vi har haft præparationsdag på Strandfogedgården
- Vi har haft 2 kurser / foredrag i samarbejde med Folkeuniversitetet
- 2 weekender har vi haft stenhugning hos Poul Erik
- Vi har igen i år afholdt en aktivitetsdag på Strandfogedgården
- Vi har selvfølgelig haft vores traditionelle juleafslutning
- Vi har lavet to udstillinger på hhv. Vodskov og Hals Bibliotek

Jeg synes, vi har haft et pænt fremmøde til de fleste aktiviteter. Det ligger pænt på højde med de foregående år.

Hvis jeg skal fremhæve en ting, kan det jo næsten kun blive den fantastiske tur til Norge i foråret. Stor tak til Henrik og Hanne for den fine tilrettelæggelse og afvikling af turen.

Jeg kommer jo heller ikke uden om at nævne vores flotte blad, som Sven og Allan lægger et stort arbejde i, henholdsvis som redaktør og trykker. Jeg vil igen opfordre medlemmerne til at komme med indlæg til bladet.

Så er vi blevet presset ud i at lave en ny hjemmeside, og tak for det! Jeg synes, Sven har frembragt et fantastisk, og meget anvendeligt sted. Flot arbejde, Sven!

Jeg vil opfordre alle til at besøge hjemmesiden. Der er mange nyttige og aktuelle informationer.

Et nyt tiltag, bl.a. for at hjælpe lidt på den til tider slunkne foreningskasse, er at lave en kalender, 2009 med ledeblokke, og 2010 med fossiler. Sven og Allan har igen været indover som redaktør og trykker til meget favorable priser, og der har været et pænt salg.

Så er vores Bornholmertur ved at være klar til at blive skudt af. Der er blevet købt færgebilletter, der er lejet hytter, og der er lavet et spændende fagligt program for turen. Det hele er sendt ud til de 26 deltagere (flot deltagelse!). Den glæder jeg mig meget til.

Til slut vil jeg gerne sige tak til foreningens medlemmer for et godt stenår, og ikke mindst til bestyrelsen for en god og altid positiv indsats.

Tommy

Referat af generalforsamling lørdag den 20. marts 2010 kl. 10.00 i klublokalet, Mølholmsvej

Der var et pænt fremmøde – 21 deltagere inkl. bestyrelsen. Generalforsamlingen blev på sædvanlig hyggelig vis indledt med kaffe, rundstykker og bjesk.

Formanden bød velkommen.

Ad 1. Valg af dirigent

Bestyrelsen foreslog Jonna Andersen som dirigent, og hun blev valgt. Hun konstaterede, at generalforsamlingen var lovligt varslet, og det formelle dermed var i orden.

Ad 2. Fremlæggelse af formandens beretning

Formanden fremlagde en grundig beretning. Han tog udgangspunkt i foreningens nye klublokale og fremhævede de yderligere aktiviteter, der var kommet i stand i det forløbne år som konsekvens af rådigheden over eget lokale: strandstensaftener, fotoworkshop, præparation. Tommy efterlyste også medlemmer til at bidrage med det praktiske arbejde med indretning af lokalet og køkkenet. Hele beretningen fremlægges særskilt i fuld ordlyd. Efter beretningen gjorde Susanne opmærksom på, at klubben har brug for skabe og hylder i lokalet, og bad medlemmerne henvende sig, hvis man havde noget i overskud.

Beretningen gav ellers ikke anledning til spørgsmål eller kommentarer og blev godkendt med applaus.

Ad 3. Fremlæggelse af foreningens årsregnskab

Årsregnskabet blev omdelt og gennemgået af kasserer Poul Erik Friis: 2009 viser til bestyrelsens glæde et overskud. Det skyldes flere forskellige tiltag for at bringe balance i regnskabet – og derudover nogle særlige omstændigheder. Der har dels været tale om ekstraordinære indtægter ved modtagne gaver, salg af fotos og overskud fra tidligere rejseaktiviteter. Dels skaber vi indtægter ved fremstilling og salg af klubkalender. Bestyrelsen har også været opmærksom på at spare på udgifterne: vi er ikke længere medfinansierende ved Folkeuniversitets-foredrag, vi har opsagt abonnement på blade, og vi har sløjftet telefonpenge og dækning af bestyrelsesmed-

lemmernes kørselsudgifter. En udgiftspost er til gengæld steget og forventes at stige yderligere: trykning og udsending af bladet. Resultatet er altså et pænt overskud på ca. 16.000 kr. Kassereren gør dog opmærksom på, at nogle indtægter netop var ekstraordinære, og at vi ikke fortsat kan regne med så stort et overskud. Endvidere falder medlemstallet lidt – nogle melder fra pga. sygdom – og tilgangen er ikke helt på højde med frafaldet.

Dirigenten takkede for en fyldestgørende fremstilling, og regnskabet blev godkendt med applaus.

Ad 4. Forslag fremlagt af bestyrelsen

Der var ingen forslag fra bestyrelsen.

Ad 5. Indkomne forslag fra medlemmerne

Der var ikke indkommet forslag.

Ad 6. Fastsættelse af kontingent for 2010

Bestyrelsen foreslog, at kontingentet forblev uændret. Dette blev besluttet.

Ad 7. Valg af bestyrelsesmedlemmer

På valg var Sven Madsen, Susanne Schmidt, Poul Erik Friis og Tommy Hatting Sørensen. Alle var villige til genvalg, og de blev valgt.

Ad 8. Valg af to bestyrelsessuppleanter

På valg var Hugo Richner og Lone Hansen. Hugo var villig til genvalg, mens Lone ikke ønskede genvalg.

Som førstesuppleant blev Torben Dencker valgt, og som andensuppleant blev Hugo Richner valgt.

Ad 9. Valg af revisorer og revisorsuppleant

Anders Mortensen havde meldt fra til årets revision pga. helbredet. Derfor blev revisorsuppleant Jørn Almeborg indkaldt til revisionen. Frants Kristensen og Jørn var villige til genvalg og blev valgt som revisorer.

Som ny revisorsuppleant blev Karel Alders valgt.

Ad 10. Eventuelt

Edith Kristiansen foreslog et emne til næste års kalender: danske fossiler i bredere

forstand. (Tidligere emne var forskellige typer søpindsvin fundet i Danmark). Af andre forslag blev nævnt *minerale* og *lokaliteter*.

Sven Madsen gjorde opmærksom på, at også Tage og Tommy var stærkt involveret i arbejdet med dette års kalender.

Herefter takkede dirigenten for god ro og orden og erklærede generalforsamlingen for afsluttet.

Susanne Schmidt, sekretær

Efter generalforsamlingen kørte deltagerne ud til Klitgårds Fiskerleje og fik en dejlig frisk gåtur i godt selskab. Med fossiljagten stod det desværre temmelig sløjt til, idet vinteren stadig drillede og havde sendt isskruninger ind over stranden, så den stort set ikke kom til syne. – Måske bliver der rodet fine nye ting frem, så der er noget mere at komme efter nu, hvor foråret omsider har taget over.

Du kan stadig nå at købe 2010-kalenderen fra Vendsyssel Stenklub. Tilbudspris: 40 kr. Så længe lager haves, får du et eksemplar af 2009-kalenderen gratis med i handelen.

Referater

Tur til Næsby Dale den 17. april 2010

Hvad får én til at stå tidligt op en kold skyet, blæsende aprilmorgen, køre 100 km til en strand og gå der i kulde og blæst det meste af dagen? – Naturoplevelsen!!

Som spejder engang sang vi:

Lad det regne, lad det blæse, lad det gøre, hvad det vil!
Vi er vel tilfreds med hvad slags vejr vi får,
for så længe vi kan synge (samle sten), er det godt at være til,
og vi lærer af hinanden, mens vi går.

OK! Helst ikke regn! Blæst kan accepteres, selv om den forårsager, at en bølge er lidt større end beregnet, eller er det støvleskafterne, der er for korte. Men hvem kan styre sig, når der kun ½ m længere ude i vandet ligger lige dén sten, man må se nærmere på?

Næsby Dale var målet for Stenklubbens medlemmer, og det folkefærd skyr intet. På samlingsstedet, 18 fremmødte, er der ingen sure ord om vejret, men brede smil, og Jørn byder alle på en morgenkradser, for han har fødselsdag.

Vi fik tip om, hvad vi kunne være heldige at finde. Henrik havde medbragt et bredt udvalg af flotte emner, og så er man inspireret til at gå i gang.

Nogle har været her før og siger, at hér kan man ikke komme for tit. Det er sandt. Hvilken rigdom af sten i alle farver og faconer. Der er virkelig noget at lære for en nybegynder, og alle hjælper gerne, men slutter ofte med at henvise til Henrik, som forunderligt nok aldrig synes at blive træt.

Til sidst samles man og viser sine fund frem.

Dagens høst:

Mange fine sten, bl.a. ledeblokke som Ålandsrapakivi, rød Østersøkvarthsporfyr, Smålandsporfyr, Dalaporfyrer og talrige blokke fra Osloområdet. Der blev fundet en del fossiler og fossilførende blokke, bl.a. talrige søpindsvin, brachiopoder og kalksvampe samt en cementsten med stinktæge.

Niels var gået i forvejen med min høst: Bl.a. en flot kinnediabas, en sandsten med bølgeslagsmærker, en Bordvikaignimbrit, en grøn sandsten, der skylder glaukonit sin farve.

Vi tager hjem med en følelse af, at den slags oplevelser kan man aldrig få for mange af.

Tak for en veltilrettelagt tur!

Betty

Fotoworkshop

Som noget nyt tog Vendsyssel Stenklub initiativ til at igangsætte en fotoworkshop. Ideen opstod i forbindelse med, at Sven præsenterede nogle flotte billeder af ledeblokke, og da vi omtrent samtidigt fik vort nye klublokale, var det ikke kun et ønske, men også en mulighed.

12 medlemmer tog mod invitationen og tilmeldte sig workshoppen. Første mødeaften blev det kommende arbejdsprogram diskuteret og besluttet. Programmet kom til at bestå af 5 mødeaftener med følgende emner, som dog undervejs blev tilpasset med mindre ændringer.

- Lys og lyssætning
- Udstyr
- Fotografering med små kameraer
- Fotografi under vand
- Billedredigering og print

Vi var så heldige, at Bent var villig til at bidrage med sin store viden på området. Bent holdt en række meget kompetente indlæg til de forskellige programpunkter, gav en masse praktiske eksempler og meget ofte eksempler, som kunne gennemføres med enkle og billige midler. Hvorfor ikke bruge et papør fra en toiletrulle, hvis man lige står og mangler en modlysblænde? Et lille spejl eller stanniolen fra madpakken er vigtige redskaber i felten til hjælp med lyssætning, når nu solen står et helt forkert sted i forhold til emnet, der skal fotograferes.

Sven har lavet mange optagelser af ledeblokke, bare se på foreningens hjemmeside. Mange af de erfaringer, Sven har fået med nærfoto af sten, har han videregivet. Også billedredigering har Sven arbejdet meget med og han gennemgik forskellige muligheder i et billedredigeringsprogram.

Vi deltagere har fået virkelig mange ideer og gode input til anvendelse af vore kameraer og til redigering af vore billeder. Sidste mødeaften havde hver deltager medbragt nogle billeder. Billederne blev gennemgået af deltagerne og udsat for positiv kritik og gode råd til, hvordan de kunne være gjort bedre.

Fotoworkshoppen har givet mig mange gode forklaringer og gode råd til bedre optagelser, og jeg håber og tror, at også de andre deltagere har fået mange fif med sig derfra. Derfor håber jeg, at vi til efteråret igen kan igangsætte en fotoworkshop med spændende emner på programmet. Tak til hele holdet, men især tak til Bent og Sven for deres bidrag til det store udbytte.

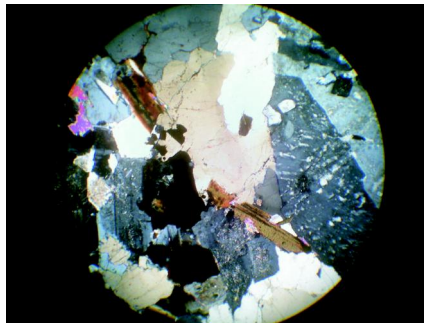
Poul Erik

Folkeuniversitetet

Igen i dette forår havde Hans Dieter Zimmermann afsat en weekend til at gøre en flok nordjyder klogere på mineralernes forunderlige verden. Dvs. han havde nu ikke nøjedes med en weekend, for som sædvanligt var han uhyre velforberedt, og såvel hans powerpoint-præsentation som notemateriale var i topklasse. En hel kassevogn fra Geologisk Institut i Århus var fyldt op med diverse undervisningsmaterialer i form af rigtige mineraler, modeller og ikke mindst 16 polarisationsmikroskoper.

Der var mange nye deltagere, og en del repetition af sidste års kursus var nødvendig, også fordi veteranerne kunne have brug for lidt genopfriskning. Det gik livligt for sig, når kvarts, feldspat og kalkspat blev splintret med den store geologhammer, så vi kunne se de forskellige brudformer.

Til sidst fik vi lejlighed til at bruge mikroskoperne, og jeg tror, vi alle var betagede af,

hvad man kunne få ud af at kikke på tyndslib i polariseret lys - både hvor anvendeligt det var til mineralbestemmelse, og hvor fantastisk stor en æstetisk oplevelse det var.

Afslutningsvis mente Hans Dieter nok, at han kunne udlåne et mikroskop og nogle tyndslib til Vendsyssel Stenklub, det var flot gjort. Hvis nogen har lyst til at rode lidt med det hjemme, kan vedkommende kontakte Henrik.

Sven

Forskningens Døgn

Vendsyssel Stenklub var i år for første gang med i Forskningens Døgn. Vi havde flere interessante emner at vælge imellem og landede på et foredrag af Trine Dahl-Jensen: "Jordskælvet på Haiti - hvad skete der?" fredag den 23. april.

Efter lidt indledende tekniske problemer gik det over stok og sten med pladetektonik, vulkaner, tsunamier og jordskælv. Trine fokuserede meget på de ødelæggelser, som disse naturfænomener udvirker, og hun kom med mange eksempler på, hvad man kunne gøre for at mindske disse. F. eks. har man langs hele den japanske kyst seismiske målestationer, som automatisk udvirker at togene kører langsommere, at elevatorer standser ved nærmeste etage og åbner dørene, at gasledninger lukkes, når der er et jordskælv i anmarch.

Hun kom også ind på jordskælv i Danmark og fik os overbevist om, at man på Seismologisk Institut faktisk var meget interesseret i meldinger fra folk, når de havde mærket, at det rumlede i undergrunden. Det kunne bruges til at sige noget om, hvor kraftige tidligere danske jordskælv var på Richterskalaen.

Desværre var arrangementet blevet til med så kort varsel, at det ikke var med i sidste nummer af Stendyngen, men med brug af hjemmeside, mails samt annoncering på biblioteker m.m. lykkedes det at få et tilfredsstillende fremmøde, også af en del, som endnu ikke var medlem af Stenklubben.

Sven

Påsketur til Sydengland

Jeg har deltaget i Vestjysk Stenklubs påsketur til Sydengland. Det er ikke første gang, jeg har deltaget i klubbens påsketure, og det er forhåbentlig heller ikke sidste gang. Vi var flere deltagere fra Vendsyssel Stenklub, bl.a. Erik Arentsen, som jeg havde fornøjelsen af at bo sammen med.

Årets tur gik til Leysdown on Sea, Sheppey, Herne Bay, Eastbourne, Barton on Sea, Folkestone og Dover Castle. På nær Dover Castle var der på alle lokaliteter mulighed for at finde fossiler. Det blev igen en dejlig tur med gode rejsefæller, gode naturoplevelser og for de fleste mange flotte og spændende fossilfund.

Vi blev efter ankomsten til UK indkvarteret i en hytteby i Sheppey. Inden jeg fik slæbt min bagage fra bussen til hytten, var Erik allerede omklædt og på vej til stranden sammen med en flok andre unge rejseudtagere. De er så utroligt effektive, disse unge mennesker. Nå, men jeg blev da også efterhånden klar til en tur til stranden. Efter næsten 24 timers busrejse trængte man til noget frisk luft og noget motion. Jeg var nu ikke så heldig at finde noget særligt, for stranden var meget leret, og jeg havde beholdt mine tennissko på, og det var

absolut ikke velegnet fodtøj til en strand med London clay. Erik mente ikke, jeg var praktisk påklædt!!!! Næste morgen, mandag, var vi hele dagen på stranden igen, jeg havde fundet mine gummistøvler frem, og nu gik det lidt bedre. Andre fik fine fund, f.eks. hjattænder, ryghvirvler, forstenede krabber, tænder fra rokkefisk og meget mere.

Tirsdag morgen skulle vi køre med bussen til Herne Bay. Her var der mulighed for at finde hjattænder. Stranden er kendt for rigtig mange fossile hjattænder. Vi måtte dog "vente" til klokken 5.30, inden vi kunne komme af sted!!!! Ved de engelske strande er man meget afhængig af tidevandet. Derfor er man nødsaget til at være der, når der er lavvandet, og guiden Henrik

Madsen fra Vestjysk Stenklub havde ikke forud-bestilt et mere passende tidspunkt for lavvande. Vejret var blæsende og regnfuldt og temperaturen vel omkring 3-4 grader. Erik mente stadig ikke, jeg var praktisk påklædt. Her var det nemlig passende med regntøj, knæpuder, varme handsker og pincet til opsamling af hjattænder. Jeg vidste det nu godt,

men da jeg sjældent fryser, var jeg sikker på, at det skulle jeg nu nok klare. Det gjorde jeg også, men ikke uden at fryse og ikke uden at blive våd. Jeg fandt nu heller ikke særlig mange hjætænder, for det er nu engang sådan, at resultatet afhænger af indsatsen. Men de mest ihærdige og dygtige fandt vel omkring 100-300 hjætænder hver på de 3-4 timer, der var lavvandet. Til gengæld slipper jeg så for det store arbejde med at registrere alle disse fund, når jeg kommer hjem. Vi besøgte Herne Bay 3 gange, men de næste morgener ventede vi dog til kl. 6.00 med busafgang. Erik påstod, han var på ferie, så han undlod sine 10 km løbeture inden afgang med bussen. Den manglende træning bliver måske skyld i, at han mister førstepladsen i det kommende Københavnske Maraton, men hvad gør det, når man i stedet kan samle 300 hjætænder op?

De følgende dage gik turen til Eastbourne og Barton on Sea. Stranden ved Barton er ligesom ved Sheppey meget leret. Jeg vovede mig ud langs skrænten trods tidevandet, som stod ret højt. Man kan vel springe lidt mellem bølgerne. Et par gummistøvler er altså meget tunge, når der er 3 liter vand inden i og ler uden på, og jeg har erfaret, at det nemt kan tage flere dage at få dem tørre igen. Der er ingen grund til at fortælle, hvad Erik mente om det.

Det var ikke fossiler det hele. Den sidste dag besøgte vi Dover Castle. Borgen er en middelalderborg. Klinterne ved Dover rummer også et stærkt bunkersanlæg fra krigen. Anlægget er indrettet som museum, meget interessant at besøge. Jeg kunne godt bruge adskillige timer på besøget, men der var booket plads på færgen til Calais, så bussen ventede og hjemturen begyndte. En rigtig dejlig tur med mange oplevelser. Jeg håber, der bliver lejlighed til at deltage i påsketuren en anden gang

Poul Erik

Præparationsdag

Redaktøren - som ikke er kendt som fossilmænd - kikkede lige forbi en lørdag i januar for at se om lokalerne var brugbare til den slags aktiviteter.

Det så ud til at være tilfældet!

En kontrollør fra Arbejdstilsynet ville dog nok kunne konstatere, at grænseværdierne for kalk, fosfor og trilobitstøv var overskredet med flere hundrede procent.

Nyt fra strandstensgrupperne

Grå porfyrit - en overset ledeblok

Grå porfyrit er ikke nogen særlig prangende ledeblok, og derfor bliver den sikkert tit forbigået.

Den er på ingen måde sjælden og forekommer jævnlige på strandbredder, som rummer rigeligt med Dalablokke. Det er den mest basiske af Dalaporfyritterne. Den har en mørkegrå grundmasse, hvori der findes 0,2-2 mm store plagioklasstrøkorn i stor mængde. Sporadisk forekommer plagioklasstrøkorn på op til 8 mm og enkelte strøkorn af lyserød kalifeldspat. Der er talrige strøkorn af de mørke mineraler biotit, hornblende og augit samt enkelte korn af magnetit og pyrit. Spredte, mørke aggregater består af hornblende, augit, epidot og klorit. Grundmassen kan ved forvitring antage en mere brunlig farve.

I en enkelt type kan der forekomme op til 5 mm store klumper af kvarts. Denne type kaldes kvartsporfyrit og er sjælden som ledeblok i Danmark.

Hovedforekomsten af grå porfyrit ligger i området omkring Nås og Tyfors, men den findes også i mindre områder omkring Blyberg, syd for Oxberg samt nord for Grönklitten.

Mangler man en grå porfyrit i samlingen, gælder det om at fokusere på de grålige, strøkornsrige blokke på stranden. Gør man det, skal man nok på et tidspunkt blive tilsmilet af heldet.

Nyt fra fossilgruppen

Phymosoma

Slægten hører til de regulære søpindsvin, som kendetegnes ved, at gattet er placeret inden for topfeltet, der oftest består af 5 terminalplader. Modsat i bunden sidder munden, der har et veludviklet kæbeapparat med tænder (Aristoteles lygte). De regulære søpindsvin har en skal bestående af tynde kalkplader. Disse kalkplader, der sidder parvis med 5

sæt af hver af hver type, består af ambulacralplader med små porer til sugefødder og interambulacralplader med vorter med kugleledsforbundne pigge, som bruges til forsvar og til at gå på. Piggene på Phymosoma er lange, spidse, glatte, cylindriske eller flade.

Regulære søpindsvin lever oven på havbunden eller på klipper. Phymosoma levede både på blød slambund og på hårdere bund som f.eks. mosdyrbaner. Phymosoma har en cirkulær skal, der er stærkt affladet. Mund- og topfelter er meget store og næsten ens i størrelse. Kaldes også for "turbansøpindsvin". Isolerede pigge er almindelige i skrivekridt- og Danienlag i Danmark. Levede i øvrigt fra øvre Jura til Eocæn. Af og til finder man hele eksemplarer med eller uden skal, f.eks. ved Limfjorden, i Dalby Over, ved Sejlfloed eller Klim Bjerg.

Status vedr. klublokaler

Den første vinter med egne (delte) klublokaler er ved at gå på hæld. Selv om det har været en usædvanlig vinter, hvor det til tider har været svært at nå frem til huset på grund af snemasserne, synes vi i bestyrelsen, at det har været en stor fordel for klublivet, at vi har et fast samlingssted.

Sneen har også været årsag til, at det har taget længere tid, end vi havde håbet, at sætte vores eget præg på lokalerne, men nu er der ved at komme skred i det. Vi har fået nogle gode reoler foræret, og de er ved at blive fyldt op med tidsskrifter o. a., som klubben råder over. Vi skal have gjort mere ud af at udstille fossiler, sten og mineraler og arbejder på sagen.

Vi har indkøbt en lille projektor, som har vist sig meget anvendelig, og når vi får et aflåseligt skab, skal den have sin plads der sammen med andre af klubbens ejendele såsom stereolup.

Vi har været lidt bekymrede for parkeringsforholdene, idet der jo er et "Parkering forbudt"-skilt på vendepladsen. Vendepladsen bruges imidlertid ikke længere af bussen, og vi har henvendt os til forvaltningen for at få skiltet ned. Vi afventer resultatet. Det skal dog anføres, at der ikke er nogen, der har fået bøder for at holde ulovligt, selv om det er sket i stor udstrækning. Der er dog også andre parkeringsmuligheder (se kortet), som nok er mest attraktive i sommerhalvåret.

Næste arrangement i klublokalerne er grillaften + opfølgning på Bornholmerturen den 19. juni (se nærmere andetsteds i bladet). Hvis du ikke har set lokalerne før, var det en god mulighed.

Deltagelse i Vendsyssel Stenklubs arrangementer sker på eget ansvar

Udstyr til stenslibning

Stensav, stenslibemaskine med 2 slibesten og to slibeband samt søjleboremaskine med korkskive til polering er til salg pga flytning. Henvendelse til Orla Thomsen, tlf: 98 94 93 34

Vendsyssel Stenklubs bestyrelse

Formand	Tommy Hatting Sørensen Tlf: 98 39 20 84 E-mail: tommy.h.sorensen@mail.dk	Gerdavej 1, 9520 Skørping
Næstformand	Erik Arentsen Tlf: 24 40 91 27	Vangs allé 6, 1 th 9000 Aalborg
Kasserer	Poul Erik Friis Tlf: 98 96 34 31 E-mail: pef@nordfiber.dk	Ugiltvej 758 9800 Hjørring
Sekretær	Susanne Schmidt Tlf: 98 18 53 66 E-mail: sschm@daks.dk	Revlingebakken 40 9000 Aalborg
Redaktør/ Webmaster	Sven Madsen Tlf: 98 39 30 66 E-mail: sm@dadlnet.dk	Stentofte 62 9520 Skørping
Bestyrelsesmedlem	Allan Andersen Tlf: 51 22 07 05 E-mail: aljo@privat.dk	Åkandevej 23 9800 Hjørring
Bestyrelsesmedlem	Henrik Arildskov Tlf: 96 78 11 87 E-mail: rejseholdet@privat.dk	Ilbjergervej 25 9800 Hjørring
Bestyrelsesmedlem	Tage Burholt Tlf: 96 78 40 41 E-mail: tabur@aal.mim.dk	Tårsvej 338 9870 Sindal

Vendsyssel Stenklubs hjemmeside:

www.vendsysselstenklub.dk

2010-kontingent i Vendsyssel Stenklub

Enkeltperson.....	180 kr.	Par.....	270 kr.
Pensionist.....	120 kr.	Pensionistpar.....	180 kr.
Studerende.....	120 kr.	Unge under 18 år.....	120 kr.

Medlemsliste kan rekvireres hos foreningens kasserer.
Andre stenklubbers medlemsblade bedes sendt til redaktøren af Stendyngen.

Billedsiden

Klitgaard

Næsby Dale